

ABD ile Türkiye Arasında Rus S-400 Füzeleri Krizi

Üstad Hasan Hamdan'ın Kaleminden

Bu kriz bizi Şam Devrimi'ne geri götürüyor; zira Rusya, Amerika'nın kendisine ödülleri ve ayrıcalıklar sunacağını, üzerinden yaptırımları kaldıracığını ve belki de Kırım Yarımadası'nı ele geçirmesine göz yumacağını zannederek Amerika'nın çıkarlarını güvence altına almak için Suriye'ye müdahale etmişti;

Devrim uzayıp Rusya'nın bir bataklığa saplandığı ortaya çıkınca Amerika, Rusya'nın bu tehlikeyi artık fark ettiğini anladı; bu nedenle Rusya'nın, Amerika'nın hesap edemediği eylemlerde bulunma konusunda acele etmesinden korkmuştu. Bunun üzerine ABD, Rusya'nın çizilen sınırları aşmayacak şekilde saldırılarının ritmini kontrol altında tutması için Türkiye'ye Rusya ile ittifaka benzer bir ortaklık kurmasını telkin etti; çizilen bu sınır ise, Suriye krizine ilişkin ABD'nin nihai çözüm projesi tamamlanmadan önce İdlib'de toplanan muhalefetin ortadan kaldırılmamasıydı; çünkü ABD, nihai çözüm şekillendirilirken rejimle müzakere edebilmesi için muhalefetin varlığını sürdürmesini istiyordu. Zahiri olarak Türkiye devrimin dostu gibi görünürken, Rusya da rejimin dostu gibi görünüyordu.

Nitekim Rus uçağının düşürülmesi olayının ardından Rusya ile Türkiye arasındaki ilişkiler krize girmişti. Amerika, tarafların uzlaşmasına önem verdiğinden dolayı Türkiye'nin özür dilemesini ve Rusya ile yakınlaşmasını düşünmüştü ki bizzat öyle de oldu. Nitekim Türkiye, Rus uçağının kendi hava sahasını ihlal ettiğini ve özrü hak etmediğini vurgulamasının ardından geri adım atarak 27 Haziran 2016'da özür dilemişti.

Kremlin sözcüsü Dmitri Peskov o zaman şunları açıklamıştı: "Türkiye Cumhurbaşkanı, düşürülen Rus uçağı nedeniyle öldürülen pilotun ailesine taziyelerini ve içten başsağlığı dileklerini ilettiler ve özür diledi." Ayrıca Erdoğan'ın, "Türkiye ile Rusya arasındaki geleneksel dostane ilişkileri düzeltmek için elinden geleni yapacağını" vurguladığı eklemesinde bulundu. (El-Arabiya, 27/6/2016).

Bunun ardından ilişkiler oldukça iyi bir hal almış ve Erdoğan ile Putin, sürekli anlaşmalara ve görüşmelere girmişti; zira Erdoğan, Türkiye Cumhurbaşkanlığı kaynaklarına göre 29/6/2016 tarihinde Putin'i telefonla aramıştı: (Konuşma son derece dostane bir atmosferde gerçekleşmişti). Ardından Türkiye ve Rusya iki dost gibi görünmeye ve Erdoğan Putin'e "dostum" diye hitap etmeye başlamıştı; nitekim Suriye konusunda aralarındaki iş birliği ve tuzaklar en üst düzeye ulaşmıştı; böylece, Müslümanları öldüren ve evleri füzelerle bombalayan, yakın bir dost sanılan kişi ile, apaçık bir düşmanla yakınlaşmıştı.

Bu durum, Rusya'nın konumunun kötüleştiği ve İdlib'deki muhalefeti ortadan kaldırmakla tehdit etmeye başladığı 2017 yılının sonlarına kadar devam etmişti. Bu o kadar hassas bir konuydu ki ABD, Rusya'nın kendi başına hareket edip kendi isteğinin dışına çıkmasından ve Amerika'nın Suriye krizine yönelik siyasi çözümünü olgunlaşmadan önce İdlib'e kasıtlı olarak nihai bir saldırı başlatmasından korkmuştu. Bu aşamada Türkiye'nin Rusya ile ittifaka benzer güçlü bir yakınlaşma kurması gerekiyordu ki böylece İdlib'e yönelik kapsamlı bir saldırı ancak her iki tarafın onayıyla gerçekleşebilirdi.

Böylece 2,5 milyar Dolarlık S-400 sistemi anlaşması ortaya çıkmıştı; bu ise, özellikle Rusya'nın ekonomik krizinin ve Batı'nın üzerine uyguladığı yaptırımların gölgesinde Rusya için cazip bir anlaşmaydı. Erdoğan ise bunu; 2016 Temmuz ortasındaki başarısız askeri darbe girişiminin ardından Türk pilotların yarısından fazlasının tutuklanması ve bu nedenle Türk Hava Kuvvetlerinin elindeki tüm F-16 savaş uçaklarını kullanacak yeterli sayıda kalifiye pilota sahip olmamasıyla gerekçelendirmişti; o zaman savaş uçaklarını kullanan pilotlardaki bu eksikliği telafi etmek ve ülkenin hava savunmasını sağlamak için gelişmiş Rus S-400 sistemine ihtiyacı vardı.

Rusya bu anlaşmadan dolayı sevinmişti ancak Türkiye başlangıçta sistemin ortak üretimi konusunda iş birliği yapılmasını şart koşmuştu ki Rusya bunu reddetmişti; bunun üzerine Türkiye bundan vazgeçerek, bu şart olmadan anlaşmayı kabul etmişti ki ancak bu sayede o dönemde Rusya'nın İdlid'e yönelik saldırısını durdurmayı başarabilmişti. Amerika bu anlaşmadan haberdardı ve başlangıçta bu konuda sert bir tutum sergilememiş; aksine işleri sakın bir şekilde ilerlemeye terk etmiştir; ancak istediğini elde edince, dosyayı yeniden gündeme getirip baskı uygulamaya başlamıştır. Türkiye bu krizin tehlikelerinin farkında olduğu için, özellikle ABD'nin "Düşmanlarına Yaptırımlar Yoluyla Karşı Koyma Yasası" (CAATSA) kapsamındaki yaptırımlarının ardından bu sistemi depoda tutmuş, kullanmamış veya konuşlandırmamıştır; 2017 yılında yürürlüğe giren bu ABD projesi, Rusya ile büyük askeri anlaşmalar yapan ülkelere yaptırım uygulanmasını öngörüyor ve bu durumun en göze çarpan sonuçlarından biri de Türkiye'nin F-35 beşinci nesil savaş uçağı programından tamamen uzaklaştırılması olmuştur.

Kısa süre önce Türkiye'de düzenlenen NATO Zirvesi'nde Trump ve Erdoğan'ın görüşmesinin ardından birçok konuda anlaşmaya varılmış olup bunlardan biri de S-400 sisteminden vazgeçilmesi karşılığında Türkiye'ye uygulanan yaptırımların kaldırılması olup öneri, bu sistemin bir Körfez ülkesine satılmasını da içeriyordu. Daha net bir ifadeyle: Sistemin satın alınması, Şam devrimiyle bağlantılı siyasi gerekçelerle ve ABD'nin yeşil ışık yakmasıyla gerçekleşmişti; sistemden vazgeçilmesi ve satılması da yine ABD-İran savaşıyla ilişkili bir Amerikan yeşil ışığıyla olmuştur; yani her iki durumda da Erdoğan Türkiye'si bu adımları ABD'nin çıkarlarına hizmet etmek amacıyla atmıştır.

Bu da Erdoğan'ın bir şekilde savaşa katılmayı kabul ettiği anlamına gelmektedir; ancak buradaki katılım, İran'a doğrudan bir saldırı ya da savaşa fiilen katılma şeklinde olmayabilir; daha ziyade askeri üslerin açılması, Türk topraklarının kullanılması ve Türkiye ile Körfez ülkeleri arasındaki savunma anlaşmalarının aktifleştirilmesi şeklinde olabilir.

Bu durum, Trump ile Erdoğan arasındaki ilişkinin sağlamlığını, Trump'ın Erdoğan'a yönelttiği büyük övgülerinin boyutunu ve Erdoğan'ın Trump ile olan ilişkisi nedeniyle Yahudi varlığına karşı savaşa katılmaktan kaçındığını söylediğini teyit etmektedir; bu ilişki ise mukaddesatlar, kan, namus ve Gazze pahasına kurulmuştur. Ancak bazı zihinler, batıl ile süslenmiş olduğundan artık gerçeği görememekte ve sırf başkalarıyla karşılaştırıldığı için batılı yüceltmeye başlamaktadır... La havle vela kuvvete illa billah.

Kaynak: [El-Raye Gazetesi-610. Sayı-29/07/2026](#)